Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

23.08.2018

Eduskunta
Perustuslakivaliokunta

Sisäministeriön lausunto puhemiesneuvoston ehdotuksesta eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan virkamiehistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta (PNE 1/2018 vp)

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa puhemiesneuvoston ehdotuksesta eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan virkamiehistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta (PNE 1/2018 vp). Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan työjärjestykseen tehdään tiedustelun parlamentaarisen valvonnan järjestämisestä ja tiedusteluvalvontavaliokunnan perustamisesta johtuvat tarpeelliset muutokset.

Sisäministeriö täydentää aiemmin 6.11.2018 lähettämäänsä lausuntoa tällä lausumallaan. Sisäministeriö uudistaa sen aiemmissa yhteyksissä esiin tuomansa näkemyksen, jonka mukaan parlamentaarisen valvonnan järjestäminen on ensiarvoisen tärkeä osa tiedustelukokonaisuutta. Sisäministeriö toteaa, että parlamentaarisen valvonnan laajuus ja toteuttamistapa ovat yksin eduskunnan harkittavia asioita. Sisäministeriö ei myös näe estettä sille, että perustettavan tiedusteluvalvontavaliokunnan parlamentaarinen valvonta kattaisi suojelupoliisin toiminnan kokonaisuudessaan. Suojelupoliisin valvonnan kehittäminen on tärkeää ja sisäministeriö suhtautuu siihen positiivisesti.

Parlamentaarisen valvonnan merkittävyyttä voi olla tarpeen painottaa säännösmuotoilulla. Siksi sisäministeriö tulee ehdottamaan hallintovaliokunnalle, joka toimii siviilitiedustelulakiehdotuksen mietintövaliokuntana, että poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:ään lisättäisiin informatiivinen viittaus suojelupoliisin parlamentaarisesta valvonnasta.

Voimassa oleva laki

10 §

Suojelupoliisi

Suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta sekä suorittaa tällaisten rikosten tutkintaa. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan estämiseksi.

Sisäministeriö määrää Poliisihallitusta kuultuaan tarkemmin ne asiaryhmät, jotka kuuluvat suojelupoliisin tutkittaviksi sekä päättää Poliisihallitusta kuultuaan tarvittaessa tarkemmin suojelupoliisin ja muiden poliisiyksiköiden välisestä yhteistoiminnasta ja yhteistyöstä sekä niiden välisistä tutkintajärjestelyistä.

Ehdotus

10 §

Suojelupoliisi

Suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi.

Sisäministeriö määrää Poliisihallitusta kuultuaan tarvittaessa tarkemmin suojelupoliisin ja muiden poliisiyksiköiden välisestä yhteistoiminnasta ja yhteistyöstä.

Suojelupoliisin parlamentaarisesta valvonnasta säädetään tiedustelutoiminnan valvonnasta annetussa laissa (/) ja eduskunnan työjärjestyksessä (40/2000).

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa viitattaisiin tiedustelutoiminnan valvonnasta annettuun lakiin (/). Kyse olisi informatiivisesta viittauksesta, jonka tarkoituksena olisi painottaa suojelupoliisiin kohdistettavan parlamentaarisen valvonnan merkityksellisyyttä.

Tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain 2 §:ssä säädettäisiin tiedustelutoiminnan valvonnasta ja valvontatoimielimistä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan tiedustelutoiminnan valvonnalla tarkoitetaan sekä siviili- että sotilastiedustelun parlamentaarista valvontaa ja laillisuusvalvontaa. Saman pykälän 2 momentin mukaan tiedustelutoiminnan parlamentaarista valvontaa harjoittaa eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta, jonka tehtävistä säädetään tarkemmin eduskunnan työjärjestyksessä (40/2000).

Tiedusteluvalvontavaliokunnan tehtävänä olisi eduskunnan työjärjestyksen 31 b §:n 1 momentin mukaan toimia siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan parlamentaarisena valvojana. Tiedusteluvalvontavaliokunnan tehtäviin on kaavailtu myös, että se valvoisi tiedustelutoiminnan lisäksi suojelupoliisin toimintaa kokonaisuudessaan. Tämä edellyttäisi mainitun 31 b §:n 1 momenttiin muutoksen, joka voisi kuulua seuraavasti: "Tiedusteluvalvontavaliokunnan tehtävänä on toimia siviili- ja sotilastiedustelutoiminnan *sekä suojelupoliisin muun toiminnan* parlamentaarisena valvojana." Näin tiedusteluvalvontavaliokunnan toimivalta ulottuisi suojelupoliisiin laajemmin kuin pelkästään siviilitiedustelua koskevaan toimintaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vielä, että tiedusteluvalvontavaliokunnalla olisi oikeus omasta aloitteestaan ottaa käsiteltäväkseen toimialaansa kuuluva asia sekä laatia

siitä mietintö täysistunnolle, jos valiokunta katsoo asian merkityksen sitä vaativan. Valiokunta voi pyytää oma-aloitteisesti esille ottamassaan asiassa selvityksiä ja selvittää asiaa itse tiedonsaantioikeuksiensa avulla ja kuulemalla niin asiaan osallisia kuin asiantuntijoitakin. Lisäämällä 1 momenttiin "suojelupoliisin muun toiminnan" kattaisi tiedusteluvalvontavaliokunnan valvonta suojelupoliisin toiminnan kokonaisuudessaan.

Marko Meriniemi
lainsäädäntöneuvos